

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ÉRDEKEINEK VÉDELME TELLÁTÓ
BIZTOSHELYETTES

Ügyszám: AJB-553/2024.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: III/2569-2/2023		
Érkezett: 2024 JAN 18.		
Erkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőiroda: <i>lu</i>

Alkotmánybíróság

tajekoztatas@mkab.hu

elnok@mkab.hu

Tisztelt

Az Alkotmánybíróság előtt a III/02569/2023. számon folyamatban lévő¹, a veszélyhelyzet ideje alatt a tűzifaigények biztosításához szükséges eltérő szabályok alkalmazásáról szóló 287/2022. (VIII. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárással kapcsolatban fordulok Önhöz.

Tekintettel arra, hogy az indítvány közvetlenül érinti az Alaptörvény 30. cikk (3) bekezdésében és az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvényben (a továbbiakban: Ajbt.) foglalt, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó biztoshelyettesi feladatkörömet, engedje meg, hogy az Ajbt. 3. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján felhívjam a figyelmét a kérdéskör jövő nemzedékeket is érintő összefüggéseire, kitérve először a legfontosabb vonatkozó alaptörvényi rendelkezésekre, majd részleteiben is elemezve a Korm. rendelet rendelkezéseit.

Elsősorban alá kell húznom, hogy a háború okozta energiaválság miatt elrendelt veszélyhelyzetben érhető, hogy **prioritás az emberek mindennapi életvitelének – így fűtési igényeinek – biztosítása**. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a szóban forgó szabályozásnak esetlegesen lehetnek olyan, már rövid távon is jelentkező, visszafordíthatatlan hatásai, mint az Alaptörvény P) cikkében külön védelem alá helyezett természeti környezet, az erdők és azok élővilágának pusztulása, valamint a fatüzelésből – kiváltképpen az esetlegesen nem kellően kiszárított, friss fa tüzeléséből – származó légszennyezés környezet-egészségügyi többletterhelése. **Ezek egyfelől önmagukban is ellentétesek a szabályozás eredeti, életminőséget javító céljával, másfelől alapjaiban kérdőjelezzik meg az Alaptörvény XX. és XXI. cikkében szereplő testi-leki egészséghez és egészséges környezethez való alapvető jogok, továbbá a P) cikkében foglalt, a nemzet közös öröksége védelmének érvényesíthetőségét.** A hosszútávon jelentkező hatások pedig általában is kétségessé teszik az Alaptörvény P) cikkében foglalt államcél megvalósíthatóságát, a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét. Az erdők tekintetében – ahol jelentős az állami tulajdon aránya – az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdését is ki kell elmelni, amely a magyar állam tulajdonát nemzeti vagyonként határozza meg, és ezzel összhangban állapítja meg az azzal való gazdálkodás célját. Ennek megfelelően a nemzeti vagyont a közösség javára kell használni, kiemelt figyelmet fordítva a végsőségére, tekintettel kell lenni a védelemre szoruló természeti erőforrásokra, valamint arra,

¹ <https://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/8D51ED63B2BE05E3C1258A7800604653?OpenDocument>

hogyan a nemzeti vagyon a jövendő generációk számára is szükségleteik kielégítéséhez szükséges mértékben rendelkezésre álljon.

Nem kérdéses, hogy a kellő színvonalú életminőség biztosításához hozzátartozik a megfelelő téli fűtés is, azonban **a tűzifaigények biztosításához nem kapcsolódó, a veszélyhelyzettel össze nem függő rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítása során az elővigyázatosság és a megelőzés elveire, a védelmi szint csökkentésének tilalmára, a felelős vagyonkezelés szempontjaira figyelemmel kell értékelni a Korm. rendelet intézkedéseit.**

A III/02569/2023. számon folyamatban lévő alkotmánybíróági indítvány indokolásával egyetértve, az ügyben a jelen amicus curiae-ben kifejtett szempontok figyelembevételére kívánom felhívni a T. Alkotmánybíróóság figyelmét.

1. Az alaptörvény érintett rendelkezései

Annak tudatában, hogy az Alaptörvény tárgyunkra vonatkozó rendelkezései nyilván ismertek, mégis indokoltnak tartom ezek, illetve a hozzájuk kapcsolódó jogértelmezés összegzését, az indítvány megalapozottságának kellő áttekintése érdekében.

Az Alaptörvény XX. cikke alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. E jog érvényesülését Magyarország többek között a környezet védelmének biztosításával segíti elő. Az egészséghez való jog szélesebb jelentéssel bír annál, mintsem csupán az egészségügyi ellátáshoz való jogra vonatkozzék, így magában foglalja az olyan intézkedések és körülmények alkotmányos védelmét is, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyén a társadalom hasznos tagjaként ténylegesen minél hosszabb ideig testi és lelki gondoktól mentes életet élhessen. Egyre több tudományos eredmény mutat rá arra, hogy a természethez fűződő kapcsolat az emberi egészség fontos tényezője. Az ökológiai szempontból jó állapotban lévő természet számtalan módon segíti az emberi jól-lét fenntartását, ezen belül fizikai és mentális egészségünk védelmét.²

Hangsúlyozandó, hogy az Alkotmánybíróóság az egészséges környezethez való joggal összefüggésben akként fogalmazott, hogy az ugyan „nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat (államcél), hanem az élethez való jog objektív, intézményvédelmi oldalának része, amely az emberi élet természeti alapjainak fenntartására vonatkozó állami köteleességet külön alkotmányos jogként nevesíti (...)”. Szükséges figyelemmel lenni arra, hogy az egészséges környezethez való jog értelmezési tartományához az érdekazonosság miatt **szorosan kapcsolódik az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésének tartalma** a környezethasználat, a természeti erőforrásokkal való észszerű gazdálkodás körében, továbbá az Alaptörvény XX. cikke is, hiszen az ember egészségére hatással van az embert körülvevő környezet is. „(...) Az élet minőségét a természet és a környezet állapota jelentősen meghatározza. Az élet és az egészség védelme elképzelhetetlen a természet és a környezet védelme nélkül, és az nem szűkíthető le kizárólag az emberi életre”.³

A Kárpát-medence sajátos biológiai sokfélesége, kulturális értékei az itt található természeti erőforrásoktól elválaszthatatlanul alakultak ki, fejlődtek és váltak az emberi élet és egyben a megélhetés alapjává. Ezt az egységet fejezi ki az Alaptörvény, amikor Nemzeti

² MIHÓK BARBARA, FEKETE MÁRTA, FRANKÓ LUCA, MARTOS TAMÁS, PATAKI GYÖRGY, SALLAY VIOLA, BÁLDI ANDRÁS: *Természet és lelki egészség*. Vácrátót – Budapest, ELKH Ökológiai Kutatóközpont, 2021.

https://ecolres.hu/wp-content/uploads/2022/05/2021_MIHOK_es_mtsai_2021_Termeszeti_es_lelki_egeszseg.pdf

³ 16/2022. (VII. 14.) AB határozat [44].

Hitvallásában⁴ az ezen értékek megóvását, ápolását mindannyiunk nevében vállalta, illetve amikor ugyanitt milderre nézve felelősséget alapított. A nemzet közös örökségének itt körvonalazott alkotmányos védelme elsősorban az egyes értékekre külön-külön és egészében vonatkozó jogszabályok és a szabályozás megfelelő belső összhangja által teremthető meg. **A Nemzeti Hitvallás is rámutat arra, hogy a jelen kormányzatok által hozott döntések kihatással vannak a későbbi nemzedékekre is. Erre a tényre a jelen kormányzati, illetőleg jogalkotói döntéseknek tekintettel kell lenniük.** A Nemzeti Hitvallás idézett rendelkezése az Alaptörvény egésze számára egy olyan értelmezési keretet határoz meg, amely a jelen szükségleteinek értékelésével egyidejűleg, azzal azonos súllyal, a jövő generációk érdekeinek figyelembevételét is általános jelleggel megköveteli.⁵

Az Alaptörvény P) cikkéből, illetőleg a XXI. cikk (1) bekezdéséből fakadó környezetvédelmi tárgyú jogalkotási kötelezettséggel összefüggésben az Alkotmánybíróság korábban már kiemelte, hogy **a környezet védelme érdekében elfogadott konkrét jogszabályoknak – a jogbiztonság követelményével megint csak szoros együttműködésben – megismerhetőnek, egyértelműnek, jogilag kikényszeríthetőnek kell lenniük ahhoz, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében nevesített értékek hatékony védelme érvényesüljön.**⁶ Az Alaptörvényből fakadó, a jövő nemzedékekkel szemben, illetőleg a természeti és kulturális erőforrások védelméért önmagában is fennálló felelősség azt kívánja meg a jogalkotótól, hogy intézkedései várható hatását a tudományos ismeretek alapján, az elővigyázatosság és a megelőzés elvének megfelelően értékelje és mérlegelje, és egy adott intézkedés követelményeként a környezet állapotának romlása vagy akár ennek kockázata bizonyosan ne következzen be.⁷

A visszalépés tilalmát az Alkotmánybíróság az elővigyázatosság és a megelőzés elveivel immár egységben értelmezi. Érvelése szerint a visszalépés tilalma a P) cikk (1) bekezdésének, valamint a XXI. cikk (1) bekezdésének tartalmaként azt a követelményt rögzíti, „*hogy minden olyan esetben, amikor a környezet védelmére vonatkozó szabályozás átalakításra kerül, a jogalkotónak tekintettel kell lennie az elővigyázatosság és a megelőzés elveire is, hiszen a természet és a környezet védelmének elmulasztása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg*”.⁸ A Korm. rendelet megalkotásakor tehát a jogalkotónak figyelemmel kellett volna lennie az Alkotmánybíróságnak a védettségi szinttől való visszalépés tilalmára vonatkozó álláspontjára is.⁹

Az Alkotmánybíróság megállapította¹⁰ továbbá, hogy a *környezethez való jog* jelenlegi formájában nem alanyi alapjog, de nem is pusztán alkotmányos feladat vagy államcél, amelynek megvalósítási eszközeit az állam szabadon választhatja meg, hanem elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz *olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala a túlnyomó és meghatározó.* Így az e joggal kapcsolatos kérdéseket túlnyomó részt az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról kell vizsgálni, nem pedig az egyes embereket a konkrét helyzetben megillető jogosultságok oldaláról. Az Alaptörvény, illetve annak értelmezésén keresztül az Alkotmánybíróság az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei

⁴ Alaptörvény Nemzeti Hitvallás: „*Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védjük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.*”

⁵ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat [12].

⁶ 28/2017. (X. 25.) AB határozat [30].

⁷ 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [35], 13/2018. (IX. 4.) AB határozat [13], 28/2017. (X. 25.) AB határozat [75].

⁸ 16/2022. (VII. 14.) AB határozat [45], 13/2018. (IX. 4.) AB határozat [20].

⁹ 28/2017. (X. 25.) AB határozat [34], 3223/2017. (IX. 25.) AB határozat, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat [8], [106], 4/2019. (III. 7.) AB határozat [46].

¹⁰ 13/2018. (IX. 4.) AB határozat, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat, 28/1994. (V. 20.) AB határozat.

teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.

Az Alkotmánybíróság jelzett határozatai szerint „*az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.*” A környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy „*a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti*”, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A védelmi szint csökkentésének mértéke az elérni kívánt célhoz képest ekkor sem lehet aránytalan.

Az Alkotmánybíróság erre az elvre későbbi határozatában is ráerősített, mely szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből és XXI. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy *a környezetvédelmi és természetvédelmi döntéshozatal során a környezetvédelmi, illetve természetvédelmi szempontokat ne rendeljék egyéb szempontok alá.*¹¹

Az Alkotmánybíróság a 14/2020. (VII. 6.) AB határozatban részletesen kifejtette, hogy „*Az erdő a szárazföld legösszetettebb természeti (ökológiai) rendszere, amely elsősorban a környezetre gyakorolt hatásai miatt az egészséges emberi élet alapvető feltétele. Az erdő a környezeti elemek funkcionális működése és védelme mellett meghatározza a táj jellegét, kiemelten segíti a biológiai sokféleség megőrzését, szebbé, komfortosabbá és egészségesebbé teszi az emberi környezetet, valamint folyamatosan megújuló természeti erőforrásként energiahordozót és élelmet is termel. Mindezek miatt az erdő fenntartása és megóvása az állam és az egész társadalom érdeke, védelmi és közjóléti szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdőt csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet használni. Az erdők tekintetében a „nemzet közös örökségének státusa” azt is jelenti, hogy az erdők megóvása az államra, az erdőtulajdonosokra, az erdőgazdálkodókra, de még az erdőt szabadon használókra is kötelezettségeket hárít. A kötelezettségek különösen az államot, az erdőtulajdonosokat és az erdővel rendelkezni jogosultakat érintik azáltal, hogy a tulajdonnal való rendelkezés, illetőleg az erdőgazdálkodás teljes és feltétlen szabadsága helyébe a felelős, fenntartható gazdálkodást megvalósító, a jövő nemzedékek érdekeit is figyelembe vevő erdőhasználat követelménye lép.*”¹² Célszerű lenne a fentieket figyelembe véve megvizsgálni, hogy a Korm. rendeletben – és az azzal kodifikációs szempontból vitatható módon, de jogalkotói szándék szerint egyértelműen rendszert képező AM utasításban¹³ – foglaltak alapján mennyire biztosítható a fenntartható gazdálkodás, továbbá miként veszik figyelembe a jövő nemzedékek érdekeit.

A fentebb idézett AB határozat újszerű eleme a nemzetközi jogban „public trust” néven ismert elv, melynek lényege, hogy az állam a jövő nemzedékek, mint kedvezményezettek számára egyfajta bizalmi vagyonkezelőként kezeli a rá bízott természeti és kulturális értékeket, és a jelen generációk számára csak addig a mértékig teszi lehetővé ezen kincsek használatát és hasznosítását, ameddig az a természeti és kulturális értékek, mint önmagukért is védelemben részesítendő vagyontárgyak, hosszú távú fennmaradását nem veszélyezteti. Ez azt is jelenti, hogy az erdők tekintetében ez a bizalmi vagyonkezelői minőség a tulajdoni helyzeten felül álló kategória, amely a nemzet közös örökségének státuszára vonatkoztatható. A jövő nemzedékek iránti kötelezettségek kérdése körében az AB határozat¹⁴ külön hangsúlyozza, hogy az **Alaptörvény P) cikke által védendő természeti és kulturális értékeket, adott esetben akár**

¹¹ 4/2019. (III. 7.) AB határozat 1. pont.

¹² 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [23].

¹³ Az agrárminiszter 5/2022. (VIII. 16.) AM utasítása a veszélyhelyzet ideje alatt a tűzifaigények biztosításához szükséges eltérő szabályok alkalmazásáról szóló 287/2022. (VIII. 4.) Korm. rendeletnek az állam tulajdonában álló erdőkben történő végrehajtásának részletes szabályairól.

¹⁴ 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [35].

a jelen generációk (pillanatnyi gazdasági) érdekeivel szemben is meg kell védeni a jövő generációk számára.

Az erdők biológiai sokféleségének, természeti értékeinek megóvásáról szóló AB határozat utáni teendőkről kiadott szószólói figyelemfelhívásban (a továbbiakban: Erdő figyelemfelhívás) részletes elemzést tettem közzé, hogy milyen kötelezettségek származnak a fent idézett AB határozatból. *„Az Alkotmánybíróság a természeti értékek védelme érdekében, az elővigyázatosság és megelőzés elvére hivatkozva megállapította, hogy természetvédelmi, Natura 2000 védelmi rendeltetésű erdőkben a tarvágás engedélyezhetőségének általánosság tétele ellentétes az Alaptörvénnyel. (...) Az Alkotmánybíróság határozatának kihirdetését követően ugyanis tarvágás csak kivételesen, az erdő egészségi állapotával, illetve felújítása érdekében az erdőtörvény 73. § (6) bekezdésével és a természetvédelmi törvény tarvágásra vonatkozó rendelkezéseivel összhangban engedélyezhető, illetve végezhető.”*¹⁵ Arra is felhívtam a figyelmet – és a Korm. rendelet kapcsán ezt most ismételtelen meg kell tennem –, hogy az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenesnek minősítette az erdőtörvény azon rendelkezéseit, amelyek a hatóságok számára nem biztosították az adott terület sajátosságaihoz és természeti értékeihez igazodó természetvédelmi célú korlátozások elrendelhetőségét.¹⁶

Ki kell emelni, hogy a Testület azt is megerősítette, hogy **a magántulajdonban álló védett természeti területeken lévő erdőkben is a természetvédelem elsődlegességét kell biztosítani a gazdasági érdekekkel szemben.** Az Alkotmánybíróság a 14/2020. (VII. 6.) AB határozatban több pontban is hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény P) cikke alapján a biológiai sokféleség védelme, fenntartása és jövő nemzedékek számára való megőrzése mindenki kötelezettsége, mely az erdőtulajdonosokat és az erdőgazdálkodókat is terheli, mivel a XIII. cikk (1) bekezdése szerint a tulajdonhoz fűződő társadalmi felelősség nevesített eseteként értelmezendő. A határozat kiemelte, hogy védett természeti területeken lévő erdőkben semmi sem indokolja a gazdasági tevékenység megengedését.¹⁷

Az Alaptörvény P) cikke, valamint az azzal foglalkozó AB határozatok a biodiverzitás és az erdő, mint a nemzet közös örökségébe tartozó értékek – köztük az erdei ökoszisztémák, erdei élőhelyek, erdőhöz köthető (védett) fajok – védelmének kifejezetten hangsúlyos szerepet szán. *„Az erdők jelentősége természetvédelmi szempontból meghatározó, mivel a hazánkban élő növény- és állatfajok többsége az erdőkhöz kötődik, melyek megőrzésének kötelezettsége a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabálya, és ugyancsak kifejezetten következik az Európai Unió jogából és az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése előírásaiból is. Az erdők ugyanakkor a klímaváltozás elleni küzdelemben is fontos szerepet játszanak: a fotoszintézis folyamata során a széndioxidot megkötik, ezáltal csökkentik a légkör széndioxid-tartalmát. Csak Magyarországon az erdők évente mintegy 3-4 millió tonna széndioxidot kötnek meg ily módon. Az erdők megóvása alapvető jelentőséggel bír a biológiai sokféleség megőrzése, mint a nemzetközi közösség mint egész akaratát tükröző, a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabálya érvényesülése szempontjából.”*¹⁸ Ez az egységes szemlélet, az erdő és az ott található élővilág elválaszthatatlansága, az élőhelyvédelem különös élel merül fel az alkotmánybírósági indítvánnyal érintett Korm. rendeleti szabályozással eltörölt fafajcserés szerkezetváltás, illetve az időbeli korlátozások kapcsán.

A jövő generációk érdekeinek védelme azonban nem csupán a P) cikkből, illetőleg a Nemzeti Hitvallás rendelkezéseiből vezethető le: az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése

¹⁵ A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása az erdők biológiai sokféleségének, természeti értékeinek megóvásáról szóló AB határozat utáni teendőkről 2020 (a továbbiakban: Erdő figyelemfelhívás) 1.) c) pont. https://www.ajbh.hu/documents/10180/2926454/Erd%C5%91+figyelemfelli%C3%ADv%C3%A1s_0811/c97f69e4-6115-30cf-048f-ecc246aa0cdc

¹⁶ Erdő figyelemfelhívás 1.) d) pont.

¹⁷ Erdő figyelemfelhívás 3.) a) pont.

¹⁸ 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [24], 28/2017. (X. 25.) AB határozat [38].

értelmében „[a]z állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétel. (...) A nemzet közös örökségébe tartozó vagyontárgyakkal való felelős gazdálkodás egyik Alaptörvényben nevesített célja, nevezetesen a jövő nemzedékek szükségleteinek meghatározása nem politikai kérdés, azt mindenkor tudományos igénnyel lehet és kell meghatározni, az elővigyázatosság és megelőzés elvének érvényesülésére is figyelemmel.”¹⁹ Ezen elvek mentén tovább vizsgálendő, hogy a Korm. rendeletben foglalt rendelkezések hogyan érintik a jövő nemzedékek szükségleteit.

2. Az idegenhonos fajokból álló állományokra vonatkozó jogszabályi előírások és a megsértett alaptörvényi rendelkezések

Az alkotmánybíróági indítványban az indítványozó bíróság a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és ezen rendelkezés megsemmisítését kéri.

A Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint védett természeti területen „idegenhonos fajokból álló állomány kitermelése után az erdő felújítása során – a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 33. § (3) bekezdésében foglaltaktól eltérően – nem szükséges fajcserés szerkezetváltást végezni, és az erdőfelújítás természetes úton is elvégezhető”. A Tvt. e rendelkezése szerint védett természeti területen az erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és természetes felújítási módszerekkel kell végezni.²⁰ A Tvt. 33. § (7) bekezdése alapján pedig a „védett természeti területen lévő, nem őshonos fajokból álló erdőben a természetközeli állapot kialakítására a pótlás, az állománykiegészítés, az erdőszerkezet átalakítása, a fajcseré, az elegyarány-szabályozás és a monokultúrák felszámolása útján kell törekedni.”

Fontos hangsúlyozni, hogy a Tvt. 32. § (1) bekezdése alapján a védett természeti területen lévő erdő elsődlegesen védelmi rendeltetésű. A Korm. rendelet szabályának alkalmazása esetén a védett természeti területeken az idegenhonos fajok (pl.: fehér akác, zöld juhar) visszaszorítása helyett még egy vágásfordulóig garantált a nem őshonos fajokból álló erdők fennmaradása, amely a védelmi rendeltetéssel ellentétes hatású. Holott az erdők természetes állapotának helyreállítása – különösen a védett természeti területeken – kiemelten fontos, támogatandó cél, amiben döntő szerep jut az idegenhonos inváziós fajok elleni küzdelemnek és ezzel párhuzamosan az őshonos, értékes fajok hatékony védelmének. Alá kell húznunk továbbá azt is, hogy a fenti szabállyal (de facto és de jure) a jelen generáció a jövő generációra hárítja az idegen honos fajok elleni intézkedések végrehajtásának terhét, egyben a késedelem minden kockázatát, annak ellenére, hogy az alábbiakban ismertetett körülmények miatt már most is törvényi szinten rögzítették szükségességét (pl.: fajcseré).

Az idegenhonos inváziós fajok terjedése a biodiverzitás-csökkenés öt legfontosabb hajtóereje között említhető, ezért minden olyan intézkedés, amely az idegenhonos inváziós fajok terjedését elősegíti a nemzet közös örökségét képező, Alaptörvény P) cikkébe foglalt természeti erőforrásainkat és a jövő nemzedékek életlehetőségeit veszélyezteti, továbbá közvetetten az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez, az egészséget

¹⁹ 13/2018 (IX. 4.) AB határozat [15].

²⁰ A Tvt. 33. § (3) bekezdés b) pontja szerint: „erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal és – az (5) bekezdés a) pontja kivételével – természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni.”

károsító fajokon keresztül pedig az Alaptörvény XX. cikke szerinti egészséghez való alapjogot is csorbíja.

A természeti értékek és természetvédelmi oltalom alatt álló területek (különösen a védett természeti területek, Natura 2000 területek) a nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Kizárólag a természet hatékony védelmével biztosítható fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti erőforrásokkal történő takarékos és ésszerű gazdálkodás biztosítása, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és természet közötti harmonikus kapcsolat kialakítása, mint az emberiség fennmaradásának alapvető feltétele. **Mindez az állam fokozott felelőségét jelenti a nemzeti vagyon részét képező természeti erőforrásokra vonatkozó szabályozás megalkotása során. Különösen, hogy a nemzeti vagyon ilyen összetevői közé nem csupán maga a faanyag tartozik, hanem az Alaptörvény P) cikke szerinti természeti erőforrások, a természeti tőke (talaj, erdő, erdei ökoszisztémák, biológiai sokféleség, vízkészletek stb.), beleértve az általuk nyújtott szolgáltatásokat is.** Az erdők azon javainak és szolgáltatásainak állapota, amelyeket az ember élete során közvetlenül vagy közvetve felhasznál, létfontosságú az emberi egészség és jólét szempontjából, melynek „csak” egy töredéke az általuk szolgáltatott faanyag.

Az erdők kiemelt és összetett **ökoszisztéma-szolgáltatásokat** nyújtanak. Ide tartoznak az ellátó szolgáltatások (pl. faanyag, nem faalapú termékek, víz), a szabályozó szolgáltatások (pl. vízmegtartás, víztisztítás, CO₂-megkötés, légköri szennyezőanyagok kiszűrése, talajerózió elleni védelem, élőhely biztosítása fajoknak), a támogató szolgáltatások (pl. tápanyagkörforgás, talajképzés, primer produkció) és a kulturális szolgáltatások (pl. rekreáció, sportvadászat, művészi ihlet).²¹ Az ökoszisztéma-szolgáltatások és a biológiai sokféleség között az eddigi ismereteink szerint pozitív összefüggés van: minél nagyobb a biodiverzitás valamely összetevője, annál szélesebb körű az adott ökoszisztéma-szolgáltatás. Stabil, jó állapotú, diverz ökológiai rendszerek szükségesek ahhoz, hogy az emberi jólét különböző tényezőit – tiszta levegőt, vizet stb. – megfelelően biztosítani lehessen.²²

A Korm. rendeletben foglalt szabályozás eredményeként az alacsonyabb biodiverzitású idegenhonos fafajú erdők további hosszútávú fenntartásával, az erdők által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások minősége, mennyisége jelentős mértékben szűkülhet, holott ezek nélkülözhetetlenek az emberi jóléthez és jól-léthez.

Az idegenhonos faj fogalmát²³ az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről szóló 1143/2014/EU rendelet határozza meg uniós szinten, minden tagállamra kötelező módon. **Az idegenhonos inváziós fajok jelentik az egyik legfőbb veszélyforrást a biológiai sokféleségre és a kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatásokra.** Az idegenhonos inváziós fajok különféle módokon veszélyeztetik a biológiai sokféleséget és a kapcsolódó ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Így például az élőhelyek átalakítása, a ragadozás, a versengés, betegségek terjesztése, az őshonos fajok kiszorítása az előfordulási területük jelentős hányadáról, valamint a hibridizáció okozta genetikai hatások révén súlyos hatást gyakorolhatnak az őshonos fajokra, illetve az ökoszisztéma szerkezetére és működésére.

²¹ Erdészeti Lapok CL. évf. 6. szám (2015. június) – Dr. Kovács Eszter, Dr. Harangozó Gábor, Marjainé Dr. Szerényi Zsuzsanna és Csépanyi Péter: Az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások és értékelésük alapjai.

http://erdeszetilapok.oszk.hu/01804/pdf/EPA01192_erdeszeti_lapok_2015-06_164-166.pdf

²² <http://www.termeszetem.hu/hu/okoszisztema-szolgáltatások/eredmények>

²³ A 3. cikk 1. pontja szerint: „a természetes előfordulási területén kívüli területre betelepített vagy behurcolt állat-, növény-, gomba- vagy mikroorganizmus faj, alfaj vagy alacsonyabb rendszertani egység bármely élő példánya, beleértve az ilyen fajok részeit, ivarsejtjeit, magjait, petéit vagy szaporítóképleteit, valamint a túlélésre és a későbbi szaporodásra képes keresztézett vagy nemesített fajtákat is”.

Az uniós rendelet fent részletezett megállapításain túl a biológiai sokféleség megőrzésének 2030-ig szóló nemzeti stratégiája²⁴, az V. Természetvédelmi Alapterv²⁵ és a Nemzeti Erdőstratégia (2016-2030)²⁶ mind kiemeli, hogy az élővilág változatossága bolygónkon eddig nem tapasztalt mértékben hanyatlak, amit nemzetközi tudományos felmérések, értékelések és tanulmányok sora támaszt alá. **A biológiai sokféleség pusztulásának, a természetes életközösségek degradálódásának legfőbb okai között az idegenhonos inváziós fajok terjedését is felsorolja az összes stratégia.** Emellett az idegenhonos inváziós fajok nemcsak a biológiai sokféleséget, hanem az emberi egészséget is veszélyeztetik és kedvezőtlen gazdasági hatásokkal is járhatnak. Az idegenhonos fajok észlelési adatai 1980 óta 40%-kal nőttek világszinten, földünk 1/5-ét fenyegeti növényi és állati invázió.²⁷

A Nemzeti Erdőstratégia szerint az erdők jelentősége természetvédelmi szempontból meghatározó, mivel a hazánkban élő növény- és állatfajok többsége az erdőkhöz kötődik. A védett erdők jelenlegi kiterjedése 423 ezer hektár, amely az összes erdőterület 21 százaléka. **Az országosan védett erdőterület 85 százalékát az állami erdőgazdaságok kezelik.** Kilenc százaléka a nemzeti park igazgatóságok vagyongazdálkodásában, míg a fennmaradó része egyéb szervezetek kezelésében, illetve magántulajdonban van. Az állami tulajdonú erdőterületek magas aránya miatt külön ki kell hangsúlyozni, hogy az Evt.²⁸ 8. § (1) bekezdése alapján **a védelmi és közjóléti elsődleges rendeltetésű, állami tulajdonú erdő nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű nemzeti vagyonnak minősül,** valamint a kincstári vagyon részét képezi, amelyet – ahogy azt az előző fejezetben kifejtettem – az Alaptörvény 38. cikke szerinti tartamos, felelős és fenntartható módon kell kezelni.

Az erdőterületek túlnyomó részét (89 százalék) a lombos fafajok foglalják el, közülük a legnagyobb részesedéssel az akác (24 százalék) és a tölgyek (21 százalék) rendelkeznek, valamint a 11 százalék területfoglalású cser. **Erdeink 63 százaléka őshonos, 37 százaléka pedig idegenhonos fafajokból, vagy nemesített fajtákból áll.** A fenti számokból is jól látható, hogy az idegenhonos fajok védett természeti területekről történő visszaszorítása **terén további hatékony intézkedésekre van szükség, miközben a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja szerinti rendelkezés ezzel éppen ellentétes hatást vált ki.**

Az Evt.²⁹ fogalom meghatározása szerint „*idegenhonos fafaj: a Kárpát-medence területén behurcolás vagy betelepítés következményeként megtelepedett – e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott – erdei fafaj*”. A hivatkozott végrehajtási rendelet³⁰ 3. melléklet A), B), C) táblázata értelmében, az alkotmányossági indítvánnyal is érintett **fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) idegenhonos, intenzíven terjedő fajnak minősül, tehát ez a fafaj az adott termőhelyen, a környezetében lévő fás szárú növényeknél gyorsabban terjed, így a többi faállomány-alkotó fafajt növekedésével és térfoglalásával jellemzően kiszorítja.** A fehér akác fenti jellemzői, valamint a Tvt. 33. §-a alapján írta elő az alperes kormányhivatal a védett természeti területen az akác fafaj tarvágását követően őshonos

²⁴ <https://cdn.kormany.hu/uploads/sheets/1/14/141/14141a7031c32aa7f9338edf332e811.pdf>

²⁵ A 2026-ig szóló 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 62/2022. (XII. 9.) OGY határozat I. melléklet V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv.

<https://cdn.kormany.hu/uploads/sheets/5/55/55e/55e3b72ed23a5980d06ac9021a5a2c2.pdf>

²⁶ A 2016-2030 közötti időszakra szóló Nemzeti Erdőstratégiáról szóló 1537/2016. (X. 13.) Korm. határozat https://erdo-mezo.hu/wp-content/uploads/2016/10/nemzeti_erdostrategia_2016.pdf

²⁷ IPBES Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services 2019: <https://ipbes.net/globalassessment>

²⁸ Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.).

²⁹ Evt. 5. § 48. pont.

³⁰ Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet.

fafajjal történő erdőfelújítást, figyelmen kívül hagyva a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja alkalmazását.

A Nemzeti Erdőstratégia és az Evt. is általános célként fogalmazza meg az erdei ökoszisztémák és élőlények fennmaradásának biztosítását, az erdők biológiai sokféleségének, illetve az erdők természetességének megőrzését vagy lehetőség szerinti javítását. A természetességi állapot, mint alapelvárás az erdővel való gazdálkodás egyik fő szabályozó tényezője. Az Evt. 7. § (1) bekezdése szerint az erdőket a bennük található erdei életközösség természetességi állapota szerint – aszerint, hogy a természetes folyamatok és a korábbi erdőgazdálkodás együttes hatására kialakult, vagy kialakított állapotuk mennyire áll közel a termőhelynek megfelelő természetes erdőtársuláshoz – az Országos Erdészeti Adattárban a következő csoportok szerint kell elkülöníteni: természetes erdők, természetszerű erdők, származék erdők, átmeneti erdők, kultúrerdők, faültetvény. Az Evt. 7. § (3) bekezdése szerint az erdőgazdálkodási tevékenységet úgy kell végezni, hogy – a természetességi állapotra vonatkozó alapelvárás figyelembevételével – **az erdők természetességi állapota az erdőgazdálkodás következtében ne romoljon.** A természetesség javítására számos eszköz áll rendelkezésre, például a fafajcserés szerkezetátalakítás. **Amennyiben a Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja szerinti rendelkezést alkalmazzák, akkor a természetesség javítását szolgáló egyik leghatékonyabb eszköz szorul háttérbe azáltal, hogy még védett természeti területen sem kötelezhető az erdőgazdálkodó az idegenhonos fajok fafajcserés szerkezetváltására és őshonos fajokkal való lecserélésére.**

Az őshonos³¹ fafajok azok, amelyek a földtörténeti korok során a mi kontinensünkön jöttek létre és alakultak olyanná, amilyenek ma ismerjük. Többségük Európa nagy részén elterjedt, ugyanakkor nálunk a Kárpát-medencére jellemző erdőket alkotnak. A hazai erdei élővilág, így a gombák, növények, állatok közösségei mind alkalmazkodtak az őshonos fafajokhoz. Az idegenhonos fafajok távoli tájakról származnak, többségük Észak-Amerikából, Közép- és Kelet-Ázsiából került a Kárpát-medencébe. Állományukat rendszerint gazdasági (faanyag-termelési) vagy védelmi (pl. talajmegkötés) célból kezdték telepíteni. Mivel nem a nálunk kialakult életközösségek tagjai, ezért kevés más erdei fajjal tudnak együtt élni. **Az idegenhonos fákból álló erdők kevesebb táplálékot, kevesebb élőhelyet tudnak biztosítani az erdei élőlényeknek, ezért már szegényesebbek az állományaik.**³² Az idegenhonos fafajok között vannak olyanok, amelyek szinte előzönlök a környezetükben lévő természetes erdőket. Ezeket nevezzük inváziós fajoknak, amelyek súlyos csapást jelentenek a védett területeken, mivel állományaik kiszorítják, vagy átalakítják a természetes növényzetet, sőt néha még a talaj tulajdonságait is megváltoztatják. Emiatt például az akác őshonos, természetszerű elegyes erdeinkben nemkívánatos fafaj. Gyors és agresszív terjedése károkat okozhat, különösen a fiatal erdőkben, ahol a lassan növekvő főfafajokat (tölgyek, bükk) gyorsan felülnövi, kiszorítja.

A Magyar Tudományos Akadémia állásfoglalása szerint „*a természetes erdőkhez képest az ember által kialakított, homogén szerkezet csökkenti az élővilág gazdagságát. ... Nem lehet cél, hogy az erőltetett kitermelés révén csökkenjen és minőségében romoljon a hazai erdőállomány, így meg kell találni a fenntartható egyensúlyt a tűzifa-felhasználás és az erdőterületek fenntartása, bővítése között. Az erdők megóvása az államra, az erdőtulajdonosokra, az erdőgazdálkodókra, de még az erdőt szabadon használókra is kötelezettségeket hárít.*”³³

³¹ A Tvt. 8. § (2) bekezdése szerint „*Őshonosak mindazok a vadon élő szervezetek, amelyek az utolsó két évezred óta a Kárpát-medence természetföldrajzi régiójában – nem behurcolás vagy betelepítés eredményeként – élnek, illetve éltek.*”

Az Evt. 5. § 47. pontja szerint „*őshonos fafaj: a Kárpát-medence területén nem behurcolás vagy betelepítés eredményeként flóraelemmé vált – e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott – erdei fafaj*”.

³² <https://wwf.hu/oshonos-es-idegenhonos-fafajok/>

³³ https://mta.hu/mta_hirei/erdok-magyarorszagon-az-allam-kezeben-van-a-jovo-nemzedekeinek-oroksege-az-mta-fenntarthato-fejlodes-elnoki-bizottsaganak-allasfoglalasa-a-hazai-erdok-helyzeterol-112504

Az Alaptörvény P) cikke szerinti, a biológiai sokféleség és az erdők védelmére, fenntartására és jövő nemzedékek számára való megőrzésére vonatkozó kötelezettség teljesítése szempontjából az idegenhonos fafajokból álló állományok helyett az őshonos, magasabb biodiverzitási értéket képviselő állományok megtartása, felújítása, telepítése indokolt. Az idegenhonos fafajok (pl. fehér akác, fekete dió, nemesnyarak) gazdasági értéke ugyanakkor igen magas lehet. Faanyaguk mellett egyes fajok (pl. szintén a fehér akác) kiváló méhlegelők, így a védett természeti területeken kívül, ahol nem a természetvédelmi szempontok elsődlegességét kell biztosítani, sok olyan termőhely létezik, ahol a megélhetés szempontjából fontos alternatívái az egyéb mezőgazdasági kultúráknak. Az idegenhonos fafajok alkalmazását komplex módon, társadalmi és természetvédelmi szerepüknek megfelelően kell értékelni.

3. A sérelmezett jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének indokai

A Korm. rendelet 1. §-a kapcsán fontos jelezni, hogy az erdőfelújítással kapcsolatos előírások lazítása csak közvetetten járul hozzá a tűzifaellátás biztosításához, miközben megnyitja a jogszabályi lehetőségét a helyrehozhatatlan, vagy csak rendkívül hosszú távon (35-45 éves vágásforduló) helyreállítható károk okozásának a természeti védelem alatt álló, vagy egyéb szempontból védelemre érdemes erdőkben és az erdőállományban általában.

Mivel a Korm. rendelet felfüggesztette a természetvédelmi szempontokat eddig érvényesítő törvényi rendelkezéseket, továbbá a természetvédelmi szakkérdés egyedi megítélésére nyitva álló időt irreálisan – a szakmai alaposságot megkérdőjelezve – lerövidítette,³⁴ így az erdőgazdálkodás gazdasági érdekeivel szemben nem áll rendelkezésre olyan eszköz, amely – a fent részletezett AB döntések alapján is – az Alaptörvény P) cikke szerinti prioritásként kezelendő természeti értékek, természeti erőforrások védelmét biztosíthatná. **Azaz a Korm. rendelet érintett rendelkezése ellentétes az Alaptörvény P) cikkében foglalt kötelezettségekkel.**

A Korm. rendelet a visszalépés tilalmának³⁵, illetve a szükségesség és arányosság imperatív elveinek³⁶ figyelmen kívül hagyásával szűkíti, gyengíti a védett természeti, illetve Natura 2000 területeken lévő erdők vonatkozásában a jogszabályok által korábban biztosított védelmi szintet (pl.: fafajcserés szerkezetváltás lehetőségének korlátozása, kitermelés lehetővé tétele vegetációs időszakban, korlátlan tarvágás, vágásérettségi kor csökkenthetősége) az eddig meglévő természetvédelmi garanciák és eszközök, az anyagi- és eljárásjogi szabályok megváltoztatásával. Emellett egyes rendelkezések – így különösen a miniszter egyedi döntési jogköre – a jogbiztonság követelményét is sértik. **Fentiek alapján a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam a Korm. rendelet megalkotásával csökkentette, azaz az Alkotmánybíróság számos határozatában kikristályosodott visszalépés tilalmának elvét megsértette.**

Különösen aggályos, hogy a változások az e területeken lévő állami erdőket is érintik, annak ellenére, hogy az állami tulajdon kifejezett célja – az Alaptörvény 38. cikkével is összhangban – a természetvédelmi szempontok fokozott érvényre juttatásával a jövő nemzedékek érdekeinek figyelembevétele. Az Alkotmánybíróság szerint ez „mindig egyfajta önkorlátozást jelent, ami egy gazdasági szemléletű és profitérdekelt szervtől kevésbé várható

³⁴ Korm. rendelet 1. § (8) bekezdés.

³⁵ 16/2022. (VII. 14.) AB határozat [45], 13/2018. (IX. 4.) AB határozat [20].

³⁶ 28/2017. (X. 25.) AB határozat [34], 3223/2017.(IX. 25.) AB határozat, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat [8], [106], 4/2019. (III. 7.) AB határozat [46].

el³⁷, különösen, ha az erre irányuló jogszabályi keretei megszűnnek és önkorlátozása csakis a saját – gazdasági érdekével rövid távon ellentétes – döntésének függvénye.

Az Alaptörvény nyomán a Tvt. minden természetes és jogi személy, valamint más szervezet köteleességévé teszi a természeti értékek és területek védelmét. Ennek érdekében mindezek a tőlük elvárható mértékben kötelesek közreműködni a veszélyhelyzetek és károsodások megelőzésében, a károk enyhítésében, következményeik megszüntetésében, a károsodás előtti állapot helyreállításában. A természeti értékek és területek csak olyan mértékben vehetők igénybe, hasznosíthatók, hogy a működésük szempontjából alapvető természeti rendszerek és azok folyamatainak működőképessége fennmaradjon, továbbá a biológiai sokféleség fenntartható legyen.³⁸

A Tvt. és az Evt. garanciális szabályokat állapított meg az egészséges környezethez való jog biztosítása, a nemzet közös örökségének minősülő természeti erőforrások – különösen a biodiverzitás, az erdők – védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése érdekében. A Korm. rendelet rendelkezéseinek alkalmazása kapcsán még egyszer ki kell emelnem, hogy **az Alaptörvény XX. cikkében szereplő testi és lelki egészséghez, valamint XXI. cikkében szereplő egészséges környezethez való jog is csak akkor korlátozható, ha az más alapjog védelme érdekében szükséges, illetve a veszélyhelyzet kezelése érdekében elkerülhetetlen, de akkor is csak az elérni kívánt céllal arányosan.**

Az Alkotmánybíróság által is aggályosnak ítélt³⁹ építésügyi szabályozás kivételi megoldásaival analóg módon a tűzifa rendelet kapcsán a miniszterre telepített egyedi hatáskör, illetve az erdőgazdálkodás egységes rendszerének veszélyhelyzeti felülírásával „**a garanciális eljárási szabályokat a Kormány rendre úgy változtatja meg, hogy egyidejűleg nem gondoskodik azok helyettesítéséről, az alkotmányos értékek és jogok védelmi szintjének megőrzéséről. Holott ezek a garanciák az Alaptörvény P) cikkével alkotmányos védelem alá helyezett nemzet közös örökségét, valamint az Alaptörvény XX. és XXI. cikkében rögzített testi és lelki egészséghez, illetve az egészséges környezethez való jog érvényesítését, védelmi szintjük megőrzését szolgálják. Nem feledkezhetünk meg arról, hogy minden olyan lépés, amely nem kellően mérlegeli az eltérő szempontokat, egyben hátrányosan érintheti a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét is. Hangsúlyozandó, hogy minden kivétel, amely az általános szabályoktól való eltérés megengedésével enyhíti a szabályokat, magában hordozza a környezet védelmére létrejött rendszer egésze gyengítésének veszélyét.**”⁴⁰

4. A jogalkotás veszélyhelyzeti és jogszabályi jellegével kapcsolatos megállapítások

A tűzifaigények biztosítása érdekében a veszélyhelyzet idejére bevezetett eltérő szabályok az Alaptörvény 53. cikk (2)-(3) bekezdése, a 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. § (3) és (4) bekezdése, valamint a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról szóló 2022. évi VI. törvény 2. § (1) bekezdése felhatalmazása alapján születtek, annak érdekében, hogy hozzásegítsék az országot, a társadalmat ahhoz, hogy a háború okozta energiaválságot könnyebben átvészelje, a téli fűtési igényeket biztosítani tudja.

³⁷ 16/2015. (VI. 5.) AB határozat [110].

³⁸ Tvt. 5. § (1), (2) bekezdés.

³⁹ Lásd részletesen a 16/2022. (VII. 14.) AB határozatban a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény egyes rendelkezéseinek megsemmisítéséről.

⁴⁰ Beszámoló az alapvető jogok biztosának és helyetteseinek tevékenységéről, 2019., 130. oldal.

<https://www.ajbh.hu/documents/10180/3224326/ÅJBH+beszámoló+2019.pdf/ea4f590a-b1fe-ea34-56de-ba0f8a5cb604?version=1.0&t=1585607137818>

E felhatalmazások alapján a Kormány az élet-, egészség-, személyi- és vagyonvédelem, valamint jogbiztonság, továbbá a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében rendeletével egyes törvények alkalmazását felfüggeszthette, a meglévő törvényi rendelkezésektől eltérhetett. Miután a veszélyhelyzetet folyamatosan meghosszabbítják, így ezek a törvényeket korlátozó rendelkezések továbbra⁴¹ is hatályban vannak. Ugyanakkor a Kormány ezt a jogkörét – a szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan – csak a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, háborús helyzet vagy humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek megelőzése, kezelése, felszámolása céljából gyakorolhatja. Eppen ezért tartottam szükségesnek, hogy a veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatóságáról figyelemfelhívást tegyek közzé az elmúlt évben, látva a szaporodó problémás jogalkotási gyakorlatot e téren.⁴²

Az Alaptörvény 52. § (2) bekezdése alapján különleges jogrendben bizonyos alapvető jogok gyakorlása felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható, **azonban az 52. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény alkalmazása még különleges jogrendben sem függeszthető fel.**

Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján „Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” **Az Alaptörvény és a jogszabályok veszélyhelyzet idején sem adnak lehetőséget korlátlan hatalomgyakorlásra.** Bár a rendkívüli helyzet rendkívüli intézkedések meghozatalát teszi lehetővé, az intézkedéseknek a veszélyhelyzet leküzdése érdekében **szükségesnek és az elérni kívánt céllal arányosnak kell lenniük.**⁴³ A legfrisebb, veszélyhelyzet idejére vonatkozó alkotmánybíróági határozatok is részletesen kifejtik, hogy a jogalkotó nem kapott felhatalmazást arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjog-korlátozást vezessen be.⁴⁴

Az Alkotmánybíróság több határozatában is megállapította, hogy az állam csak akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközehez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el, és a korlátozás csak olyan mértékű lehet, amennyi ehhez feltétlenül szükséges.⁴⁵ Az Alkotmánybíróság azt is vizsgálta, hogy a korlátozás valóban képes-e szolgálni a legitim jogalkotói célt. A cél és az eszköz közötti összefüggés fennállása elengedhetetlen ahhoz, hogy a jogszabály ne legyen önkényes, hiszen az önkényesség bizonyosan sérti a jogállamisághoz fűződő jogbiztonság tételét. **Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az alapjog-korlátozás alkotmányosságának feltétele, hogy a szükségesség, alkalmasság és arányosság követelménye együttesen fennálljon (ún. szükségességi-arányossági teszt). Az alapvető jog korlátozása továbbá csakis ultima ratio, végső eszköz lehet a jogalkotó kezében céljai eléréséhez.**

Az is alkotmányossági kérdés, hogy a jogalkotó a szabályok kialakítása során az alapjogi kollízió elemzését elvégzi-e. Ennek elmaradása esetén az alapjog korlátozása aránytalan, amely **így a szabály megsemmisítését eredményezheti.**⁴⁶ A szabályozás arányossága szempontjából

⁴¹ 2022. VIII. 18. óta hatályban van.

⁴² Figyelemfelhívás a veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatóságáról (a továbbiakban: Veszélyhelyzeti figyelemfelhívás)
https://www.ajbh.hu/documents/10180/2926454/Alapjogi_osszefoglalo_jn_vh.pdf/16bf0555-38ea-fc93-43d3-6d99eb68a41d

⁴³ 15/2021. (V. 13.) AB határozat [33], [35].

⁴⁴ 15/2021. (V. 13.) AB határozat [34].

⁴⁵ 35/2015. (XII. 16.) AB határozat [26], 3/2014. (I. 21.) AB határozat [61].

⁴⁶ 23/2021. (VII. 13.) AB határozat [35].

különös jelentősége van az időbeliségnek: minél hosszabb ideig tart egy alapjog gyakorlásának felfüggesztése, annál erősebb indokra van szükség a korlátozás fenntartásához.⁴⁷

A jelenlegi veszélyhelyzetben mindenképpen felértékelődik az élethez (elemeként a megfelelő fűtési körülményekhez) való jog biztosítása, azonban a Kormány rendkívüli intézkedési jogköre nem korlátlan. „*Abból, hogy az Alaptörvény rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság működése különleges jogrend idején sem korlátozható, egyenesen következik, hogy az Alaptörvény célja annak biztosítása, hogy a különleges jogrendi intézkedések is alkotmányos kontroll alá essenek. Az alkotmányossági vizsgálat során az Alkotmánybíróság a korlátozások célszerűségét nem vizsgálhatja, azt azonban igen, hogy az alapjogot korlátozó szabály igazolható-e a veszélyhelyzettel szembeni védekezés jegyében. Az Alkotmánybíróságnak a vizsgálat keretében meg kell győződnie arról, hogy a támadott szabályozás alkalmas-e a különleges jogrend bevezetésére okot adó körülmények elhárítására, enyhítésére. Amennyiben az intézkedés alkalmassága nem igazolt, az alapjog felfüggesztése, illetve korlátozása nem felel meg az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdéséből és 1. cikk (3) bekezdéséből levezethető követelményeknek.*”⁴⁸

Mindez a Korm.rendelet alapjogi értékelésében megkülönböztetett jelentőséggel bír, hiszen a **jövő nemzedékek érdekeinek védelme, a természeti erőforrások, az erdők, a biológiai sokféleség, hazai honos állat- és növényfajok megőrzése ténylegesen átszövi az Alaptörvény gondolatait és érdemi szabályait, amely nem hagyható figyelmen kívül még különleges jogrendben sem.**⁴⁹ A Korm. rendet rendelkezései alapján kérdéseket vet fel, hogy annak 1. §-a miért nem tesz különbséget az ország energiaellátását biztosító, fűtési igényeket kielégítő tűzifa felhasználási célú kitermelése, illetve a más célokra hasznosítható fakitermelés (pl.: bútort) érdekében megvalósítandó tevékenységek között. Ezen túlmenően az alkotmánybírósági indítvánnyal érintett, a fakitermelést követő erdőfelújítás kérdésköre pedig még távolabbi kapcsolatban áll az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktussal, illetve humanitárius katasztrófával, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárításával és kezelésével, valamint az élethez való jog biztosításával.

E körben azt is nagyon fontos ismételt hangsúlyozni, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján **önmagukban a gazdasági, fejlesztési vagy akár bürokrácia-csökkentési megfontolások eleve nem képezhetik az alapjogi teszt részét, hiszen azok nem részesülnek alkotmányos védelemben, nem állíthatóak szembe sem az egészséges környezethez, sem a testi-lelki egészséghez való alapvető joggal, ahogyan nem érinthetik a P) cikkben megfogalmazott, a nemzet közös örökségének védelmére irányuló államcél teljesíthetőségét sem.**

A konkrét alkotmánybírósági indítvány kapcsán sem feledkezhetünk meg arról, hogy a **szükségesség-arányosság** tesztjének mindkét oldalán alapvető jogok állnak, tehát elsődlegesen azt kell mérlegre tenni, hogy az egészséges környezethez való jog biztosítását szolgáló Tvt. és Evt. törvényi rendelkezéseinek a veszélyhelyzeti Korm. rendelet általi felülírását mely más alapvető jog biztosítása érdekében írták elő. **A környezet védelme alapvető jog, a jövő nemzedékek védelme még ezen is túlmutat, átszövi az egész Alaptörvényt, ezzel szemben a Korm. rendelettel bevezetett intézkedésekkel védeni szándékozott tevékenység a háború okozta energiaválság hatásainak csökkentésére, a téli fűtési igények biztosítására irányul.** A Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja védett természeti területen az őshonos fafajokkal történő felújítás helyett az idegenhonos fafajokból álló állománnyal való felújítást engedélyezi. Az őshonos fafajok alkalmazásával az erdőrezsletben a biodiverzitás mindenképpen növekedni fog, amely kielégíti az Alaptörvény P) cikkében foglalt kötelezettség teljesítését, és ezzel

⁴⁷ 23/2021. (VII. 13.) AB határozat [34].

⁴⁸ 23/2021. (VII. 13.) AB határozat [28].

⁴⁹ Veszélyhelyzeti figyelemfelhívás, l. 42. sz. lábjegyzet

összefüggésben hozzájárul az egészséges környezet, valamint a testi és lelki egészséghez való jog biztosításához. Ezzel szemben a jogalkotónak rá kellene mutatnia arra, hogy az idegenhonos fajokkal való erdőfelújítás Korm. rendeleti előírása milyen alapjog védelmét szolgálja. *„Márpedig tulajdonhoz való jog, avagy a pusztán gazdasági jellegű jogosultságok, érdekek, így a vagyonszerzési jogok – amelyeket már összevetett az Alkotmánybíróság a fenntarthatósággal –, a vállalkozáshoz fűződő jogok vagy éppen a gazdasági növekedés, a fejlesztési szemlélet nem tartoznak ebbe a körbe.”*⁵⁰

A veszélyhelyzeti szabályozás – jellegéből adódóan – ideiglenes hatályú, azonban jelen esetben fennáll annak veszélye, hogy a Korm. rendelet hatálya alatt bekövetkezett változás következtében hosszabb távú, adott esetben nagyon nehezen visszafordítható negatív hatások érvényesülnek a környezet állapotában.

A jogszabályok alapján egyértelmű, hogy a veszélyhelyzeti intézkedések lényegükből fakadóan csak átmeneti jellegűek lehetnek és csak a helyzet kezeléséhez közvetlenül szükséges hatásokkal foglalkozhatnak, továbbá a helyzet megszűntét követően automatikusan hatályon kívül kell helyezni azokat. Ezért, amint a Veszélyhelyzeti figyelemfelhívásban jeleztem, ez ügyben is elsődleges szempont: *„A fenti feltételek azt is világossá teszik, hogy az ilyen veszélyhelyzetek kapcsán szükségessé váló intézkedések hatásai nem hosszú távra szólnak, hanem elsődlegesen az adott időszakra, ezért nem is indokolható, nem is lehetséges ezen átmenetinek szánt rendelkezésekben olyan lépéseket tenni, amelyek alkalmasint hosszú távú, tartós, sőt akár talán nehezen vagy egyáltalában nem visszafordítható hatásokkal bírnak, vagy tényleges hatásait sokkal inkább a távlatokban, mint az aktuális helyzetben fejtik ki. Az ilyen tartós, esetleg más érdekek – így főként a jövő nemzedékek érdekeinek – érvényesülését távlatosan, hátrányosan érintő következmények a felhatalmazó alaptörvényi és törvényi korlátok határait feszegetik.”*⁵¹

A konkrét ügyben a Korm. rendelet szóban forgó rendelkezésének alkalmazása esetén az idegenhonos inváziós akácfajjal történő felújítás a következő vágásfordulóig, azaz 35-45 évre biztosan meghatározza az érintett erdőrészlet természetességét, biodiverzitását, és csak azt követően nyílik újabb lehetőség az őshonos fajokkal történő fajcserés szerkezetváltásra, így látható, hogy itt rendkívül hosszútávú hatással állunk szemben, amelynek alapjogi megalapozása egyáltalán nem látszik.

Ezen túl fel kell hívni a figyelmet a jogbiztonság kérdésére. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság már működése első éveiben elvi éllel megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.⁵² Ez a követelmény szorosan kapcsolható a környezetjog terén a tervszerűség elvéhez, hiszen a jogrendszer koherenciája, egyértelmű és átlátható szabályozásai, vagyis a jogbiztonság követelményének érvényesítése a jogalkotásban (is) egybecseng a megelőzés és elővigyázatosság elveivel is szükségszerűen összhangban álló tervszerűség követelményével. **A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének érvényesítése e területen is ily módon közvetlenül összefügg az Alaptörvény XX., XXI. és P) cikkeinek teljesítésével.**

⁵⁰ Veszélyhelyzeti figyelemfelhívás 10. oldal.

⁵¹ Veszélyhelyzeti figyelemfelhívás 6. oldal.

⁵² 3106/2013.(V. 17.) AB határozat [8], 13/2013.(VI. 17.) AB határozat [46].

Mindezeket szem előtt tartva kell kiemelnem azt is, hogy az AM egy normatív utasításban⁵³, nem jogszabályban, hanem közjogi szervezetszabályozó eszközben fogalmazta meg a Korm. rendeletet pontosító, annak végrehajtását segítő szabályokat. Sem a normál, sem a veszélyhelyzeti jogalkotási rendben nem állja meg a helyét az a szabályozási mód, amely szerint AM utasítás értelmez/módosít kormányrendeletet, valójában mintegy elismerve azt, hogy a jogalkotó nem jó úton járt.

A kormányrendelet jogszabály, mely mindenkire nézve kötelező és kikényszeríthető, míg a normatív utasítás olyan szervezetszabályozó eszköz, melyet az egyszemélyi vezetés alatt álló szerv vezetői használnak a vezetésük, irányításuk vagy a felügyeletük alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét érintő kérdésekben.⁵⁴ Azaz a közjogi szervezetszabályozó eszközből az érintett szerven kívül másra jog és kötelezettség nem hárulhat, az AM utasítás kizárólag az AM szervezetre, működésére, tevékenységére vonatkozik.

Az erdővagyon, valamint az erdőhöz köthető nemzet közös örökségébe tartozó értékek védelme és a fenntartható erdőgazdálkodás érdekében Magyarország erdőterületein az erdészeti hatóság által megállapított **erdőtervek** alapján lehet gazdálkodni. E tervek – a bennük foglalt gazdálkodási lehetőségeken és kötelezettségeken keresztül – biztosítják az erdőgazdálkodás szakmaiságát és tartamosságát, vagyis, hogy az ország erdőterülete ne csökkenjen, az erdők állapota ne romoljon, s természeti értékeit megőrizzük. Az erdészeti hatóság által elfogadott erdőterv keretein belül a hatósághoz benyújtott éves bejelentés határozza meg pontosan a fanyag-kitermelésre vonatkozó előírásokat (pl.: a kitermelhető faanyag mennyiségét, fajáját, erdőfelújítás módját). **Az erdőtervezés tervezési, igazgatási, hatósági, bejelentési eljárásai egymásra épülő, tervszerű rendben – egy garanciális eljárásrendben – zajlottak, az erdő és a benne megtestesülő természeti értékek oltalma, az ország faanyagellátásának hosszú távú biztosítása, s mindezekon keresztül a társadalom, az országos közérdek és közjó védelme érdekében. A Korm. rendelet és az AM utasítás a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, egyben a tervszerűséggel is ellentétes módon ezt az egységes rendszert is megbontotta.**

Az AM utasítás 5. pontja csak az állami erdőgazdálkodók tekintetében rendezi valamennyire, hogy a fafajcserés szerkezetváltást, erdőfelújítást, vágásérettségi kor meghatározását, erdő véghasználatát, erdő tarvágását⁵⁵ az erdőgazdálkodó kérelmére az erdészeti hatóság által módosított erdőtervek alapján lehet végezni⁵⁶. A magángazdálkodók, önkormányzatok, illetve a nem 100%-ban állami, hanem vegyes tulajdonú erdőrészletek tekintetében a jogalkotó a Korm. rendeletben elmulasztotta meghatározni mely hatóság, milyen eljárásrendben, milyen szempontok, szakkérdések vizsgálata alapján „engedélyezze” a fahasználatokat, erdőfelújításokat.

A Nemzeti Földügyi Központ alapvető, éves és idősoros erdészeti statisztikái alapján a több mint 2 millió hektár összes magyarországi erdőterületből az állami erdőgazdaságok kevesebb mint 1 millió hektárt kezelnek.⁵⁷ **Tehát az agrárminiszter az utasítással csak az állami erdőgazdálkodókra vonatkozóan – és e körben is vitatható módon – „pontosította” a kormányrendelet megengedő rendelkezéseit, mely területek az összes erdőterület körülbelül felét teszik ki, így a másik felére változatlanul maradtak az aggályos rendelkezések.** Az Alaptörvény P) cikke szerinti védelmi kötelezettség az államot mint

⁵³ A veszélyhelyzet ideje alatt a tűzifaigények biztosításához szükséges eltérő szabályok alkalmazásáról szóló 287/2022. (VIII. 4.) Korm. rendeletnek az állam tulajdonában álló erdőkben történő végrehajtásának részletes szabályairól szóló 5/2022. (VIII. 16.) AM utasítás. (továbbiakban: AM utasítás).

⁵⁴ A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.) 23. § (4). bekezdés.

⁵⁵ Korm. rendelet 1. § (2) és (4)-(6) bekezdés.

⁵⁶ Evt. 33. § (8) bekezdés b) pont.

⁵⁷ https://nfk.gov.hu/Magyarország_erdeivel_kapcsolatos_adatok_news_513

tulajdonost és mint szabályalkotót egyaránt terheli, így az utasításban vállalt tulajdonosi önkorlátozás nem elegendő módosítás hiszen a szabályozói felelősség az erdőterületek minden részére kellene, hogy vonatkozzon.

5. Összefoglalás

A Korm. rendelet alkotmánybírósági indítvánnyal érintett rendelkezése lehetővé teszi, hogy az Evt. és a Tvt. előírásaival ellentétben védett természeti területen, a védelmi rendeltetéssel ellentétesen, őshonos fafaj helyett továbbra is idegenhonos fafajjal történjen az erdő végvágás utáni felújítása, azaz a fafajcserés szerkezetváltás kötelezettségét eltörli. Az Evt. és végrehajtási rendelete értelmében a konkrét eljárással érintett fehér akác idegenhonos, intenzíven terjedő fajnak minősül.

Az idegenhonos inváziós fajok terjedése a biodiverzitás-csökkenés egyik legfontosabb hajtóerejének számít, ezért minden olyan intézkedés, amely e fajok terjedését elősegíti a nemzet közös örökségét képező, Alaptörvény P) cikkébe foglalt természeti erőforrásainkat és a jövő nemzedékek életlehetőségeit veszélyezteti, továbbá közvetetten az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez, az egészséget károsító fajokon keresztül pedig az Alaptörvény XX. cikke szerinti egészséghez való alapjogot is csorbítja.

A védett természeti területen lévő erdők elsődleges rendeltetése védelmi jellegű, ahol a természetesség javítása a fő cél. A természetesség javítását szolgáló egyik leghatékonyabb eszköz pedig a fafajcserés szerkezetváltás előírása. Amennyiben ez a lehetőség a Korm. rendelet által ellehetetlenül, az ellentétes a védelmi rendeltetéssel, a biodiverzitás védelmével, az erdő talajának, ökoszisztémájának a védelmével, azaz az Alaptörvény P) cikkében foglaltakkal.

Az idegenhonos fákból álló erdők állományai szegényesebbek, mint az őshonos fafajú erdőké, továbbá sok esetben kiszorítják, vagy átalakítják a természetes, őshonos növényzetet. A Korm. rendeletben foglalt szabályozás eredményeként az alacsonyabb biodiverzitású idegenhonos fafajú erdők további hosszútávú fenntartásával, az erdők által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások minősége, mennyisége jelentős mértékben szűkülhet, holott ezek nélkülözhetetlenek az emberi jóléthez és jól-léthez, az egészséges környezethez való jog, valamint a testi és lelki egészség biztosításához. Ezek a következmények nincsenek szinkronban az Alaptörvénnyel és az Alkotmánybíróság joggyakorlatával⁵⁸ sem.

A Korm. rendelet 1. §-ban szabályozott, a fakitermelést követő erdőfelújítással kapcsolatos előírások lazítása csak közvetetten kapcsolódik a tűzifaellátás biztosításához, az energiaellátás-biztonság megteremtéséhez. Mivel a végvágás utáni erdőfelújítás kérdésköre csak nagyon távoli összefüggésbe hozható a veszélyhelyzettel, ezért az ezt szabályozó természetvédelmi szempontokat eddig érvényesítő törvényi rendelkezéseket felülíró Korm. rendelet **alapjogilag aggályos helyzetet teremt azzal, hogy az alkotmányosan elért védelmi szintben történő súlyos visszalépést valósít meg, mégpedig oly módon, hogy az alapjogi szükségesség-arányosság tesztet igazoltan nem végzi el, a szabályozás várható hatásait igazoltan nem tárja fel. Az ilyen jogalkotásra az Alkotmánybíróság citált, bővülő vonatkozó gyakorlata alapján nem ad kellő alapot a veszélyhelyzet sem.**

Ami ugyancsak kiemelt kérdés, hogy a Korm. rendelet alkalmazása révén bekövetkező tartós, esetleg visszafordíthatatlan hatások a korábbi évtizedek erdészeti és természetvédelmi erőfeszítéseit annulálhatják, miközben a negatív hatások helyreállítása csak nagy

⁵⁸ Lásd például a 16/2015. (VI. 5.), a 23/2016 (XII. 12.), a 28/2017. (X. 25.), a 3104/2017. (V. 8.), a 3223/2017. (IX. 25.), a 13/2018. (IX. 4.), a 4/2019. (III. 7.), a 14/2020. (VII. 6.) vagy a 16/2022. (VII. 14.) AB határozatokat.

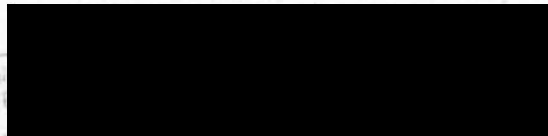
nehézségekkel és hosszabb távon lehetséges, ezzel nemcsak környezeti, hanem nemzetgazdasági szempontból is jelentős, aránytalan terhet róva a jövő nemzedékekre.

Összességében megállapítható, hogy az erdőknek az ökoszisztémában, a klímavédelemben, az egészségvédelemben betöltött speciális szerepére, az elővigyázatosság elvére és az Alkotmánybíróság által bevezetett állami bizalmi vagyongazdálkodási koncepcióra is tekintettel az erdők védelmére vonatkozó szabályok esetében különös gonddal kell vizsgálni a visszalépés tilalmára, szükségesség-arányosság tesztjére vonatkozó alaptörvényi követelményeket. A szóban forgó Korm. rendelet szabályozása mindezekkel kapcsolatban komoly aggályokat vet fel.

Ennek a kiemelten fontos témának az alapjogi elemzésében segítő szándékkal kívánok részt venni és bízom abban, hogy álláspontom megfogalmazásával hozzájárulhatok az Alkotmánybíróság döntésének megalapozásához.

Budapest, 2024. január 18.

Üdvözlettel:

Dr. Bándi Gyula

